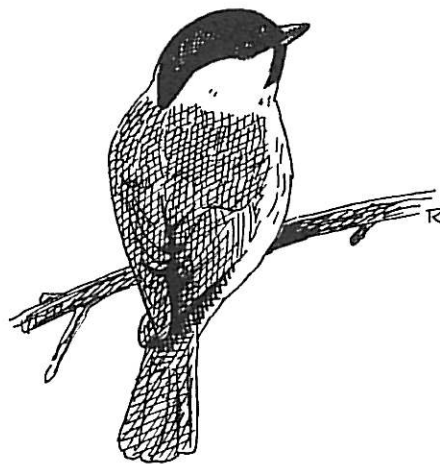

Løvmeis *Parus palustris*

Global utbredelse

Løvmeisa er utbredt i to atskilte områder i Palearktis. Det ene omfatter mesteparten av Europa med unntak av de nordligste og vestligste delene. Utbredelsen går østover til Ural, Lilleasia og Kaukasus. Det andre hovedområdet ligger lenger øst i Asia og strekker seg helt til nordlige deler av Japan.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Løvmeisa er utbredt i lavlandsområder over det meste av Sør-Norge nord til Nærøy i Nord-Trøndelag. Fra Nord-Norge foreligger det svært få dokumenterte observasjoner av arten, og i Atlas-sammenheng finnes bare to kvadrater med B-koder fra Nordland (Rana og Meløy kommuner). Haftorn (1971) nevner noen få observasjoner fra Nordland, men ingen hekkefunn. Det ble imidlertid gjort et reirfunn på Ørnes i Meløy på midten av 1960-tallet, og arten er sett på denne lokaliteten også i Atlas-perioden (K.-B. Strann pers. medd.). Atlas-dekningen i Nordland er dårlig, og det er derfor påkrevd med mer systematiske undersøkelser, spesielt i potensielt gode biotoper i kystområdene, for å få et mer pålitelig bilde over artens status i fylket.

Forekomsten i det indre Østlandsområdet (Hedmark og Oppland) er meget sparsom, og Atlas-materialet avviker her en del fra framstillingen i Haftorn (1971). Dette gjelder særlig Hedmark, hvor det i Atlas-perioden bare er gjort ett hekkefunn (Stange i 1974). I tillegg tyder et sparsomt observasjonsmateriale fra de sørligste delene av fylket på at det muligens finnes en mindre bestand her (J. Bekken pers. medd.). Fra Grue foreligger data som indikerer en reell nedgang av arten over en 50-års periode (Sollien m.fl. 1976). For andre deler av fylket er det uvisst om dagens situasjon er uttrykk for en faktisk innskrenkning av hekkeområdet de siste 20 år eller om tidligere opplysninger bygger på feilaktig informasjon (f.eks. i form av forveksling med granmeis).

I Oppland er løvmeisa påvist hekkende i en del flere kvadrater enn Hedmark, men det er bare i de sørligste delene av fylket at det finnes en fast, årvisst hekkende bestand. Forekomsten er imidlertid spredt, og bestandsstørrelsen er lav (J. Opheim pers. medd.).

Det er ønskelig med grundige undersøkelser for å danne seg et bedre bilde av løvmeisas status i det indre Østlandsområdet.

Løvmeisa er en typisk løvskogsfugl. Den hekker i forskjellige habitattyper, men er vanligst i rik edelløvskog og fuktig, til dels sumpaktig løvskog. Løv-

meisa trives dessuten godt i mosaikkpreget kulturlandskap der ulike typer jordbruksareal veksler med løvskog. Dersom tilgangen på løvtrær og reirplasser er god, opptrer den også i større hager og parker, men den er langt fra så tallrik i tettbygde områder som f.eks. kjøttmeis og blåmeis. Knytningen til bebyggelse er sterkere i de mer marginale delene av utbredelsesområdet. Løvmeisa er den mest utpregete lavlandsarten blant meisene og går bl.a. ikke opp i bjørkebeltet.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Det er antatt at bestanden ligger i intervallet 20.000-100.000 par. Mest sannsynlig er tallet nærmere 50.000 enn 100.000. Bestanden varierer forholdsvis lite fra år til år.

Bortsett fra Hedmark, hvor det i hvert fall i deler av fylket har vært en tilbakegang, er det ikke noe ved Atlas-materialet som tyder på vesentlige endringer i størrelsen på den norske løvmeisbestanden. Økt omfang av treslagskifte i skogbruket fra løvtrær til gran — særlig på Vestlandet — og fortsatt ødeleggelse av løvskogsdominerte kulturlandskap vil på sikt gi løvmeisa dårligere livsvilkår.

Hekkebiologi

Løvmeisa hekker relativt tidlig og avslutter eggleggingen allerede i månedsskiftet april/mai i de tidligste områdene. Regulære 2. kull er såvidt vites ikke påvist i Norge.

For uerfarne observatører kan løvmeis og granmeis være vanskelige å skille fra hverandere i felt. I Atlas-sammenheng representerer dette et metodisk problem som en særlig må være oppmerksom på i randområdene for artens utbredelse og i områder med dårlig dekning.

Selv om løvmeisa er hullruger, er neppe tilgangen på naturlige hulrom i trær noen avgjørende begrensning for utbredelsen da den er meget fleksibel i valg av reirplass. F.eks. hekker den ofte i steinmurer, under trerøtter o.l. Løvmeisa hekker også i fuglekasser, men bestanden innen et område kan neppe økes vesentlig ved hjelp av fuglekasser.

Trekkforhold

Løvmeisa er en utpreget standfugl og er ved siden av toppmeisa vår mest stasjonære meiseart. Ungfugler kan riktignok streife en del omkring, men oftest ikke særlig langt fra hekkestedet.

Kjell-Ove Hauge

Løvmeis *Parus palustris*

432 ● Konstatert hekking

140 ● Sannsynlig hekking

185 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

